

Euroopan unionin
osarahoittama

”Syömään!”

Tämänkertainen hankekirje käsittelee ruoan merkitystä sijaishuollossa. Uuteen sijaishuoltoon tullessaan lapsi tai nuori on uuden edessä. ”Missä nukun? Mitä täällä tehdään? Olenko turvassa? Mitä täällä syödään?” Hyvä tulo sijaishuoltoon -hankkeen pilotissa nostetaan esiin ruoan merkitys sijaishuollossa ja erityisesti välittämisen osoittajana. Kuvaavaa on, että omaohjaajatoimintaa ja vertaistukioita koskevia ohjeita miettiessämme ensimmäiset ehdotukset hahmottuivat jonkin syömisen ympärille.

Ruoka on oleellinen osa päivittäistä elämäämme. Sen nauttiminen raamittaa arkeamme, ja se pitää meidät elossa. Ruoka ei ole vain polttoainetta, se edustaa huolehtimista ja välittämistä. Lasten ja nuorten suhde ruokaan voi olla moninainen. Ruoan laittamiseen ja syömiseen liittyvät ajatukset voivat toimia kanavina myös sijaishuollossa asumiseen liittyville, perustavanlaatuisille tunteille ja ajatuksille. Ruoka voi muistuttaa siitä, mistä on jäänyt paitsi tai mitä on menettänyt. Ruoalla on voitu rangaista. Tutut maust ja tuoksut voivat myös muistuttaa ruokailun taustalla tapahtuneista asioista.

Sijaishuollossa ruoka edustaa osaltaan rakenteita ja rutiineja. Aikuisten ja lasten yhteiset pysähtymiset ruoan äärelle ovat arjen pedagogiikkaa, joissa ruoka on paljon enemmän kuin ravintoa. Ruokahetki voi olla päivän paras, tai pahin hetki. Ruokaan liittyy myös valta ja kontrolli. Usein aikuiset päättävät mitä syödään ja monelta syödään. Aikuisen huolenpito voi tuntua lapsesta tai nuoresta kontrolloimiselta tai painostamiselta. Ruoasta valittaminen ei välttämättä ole ruoasta valittamista, vaan arkisesta asiasta purnaaminen voi tarjota nuorelle turvallisen kanavan negatiivisten tunteiden ilmaisemiselle. Sijaishuollon aikuisilta vaaditaan läsnäolemistä sekä traumatietoista ja ymmärtävää suhtautumista kaikissa arjen kohtaamisissa. Turvallisuuden tunne muodostuu merkityksellisissä kohtaamisissa.

Tutkimuksen mukaan voi kulua pitkäkin aika ennen kuin lapsi tai nuori on valmis syömään yhdessä muiden kanssa uuteen sijaishuoltoon tultuaan. Aikuiset voivat helpottaa tilannetta esimerkiksi sillä, että ensimmäisinä päivinä on tarjolla ruokia, joista lapsi pitää tai antaa syödä ensin esimerkiksi omissa huoneissaan.

Ruoka ja yhdessä syöminen saivat aikanaan Emmi-Juulian osallistumaan Pesäpuun järjestämään lastensuojelun kokemusasiantuntijatoimintaan. Vähävaraisena opiskelijana ravintolaruoan syöminen ei ollut jokapäiväistä herkkua, mutta kokemusasiantuntijaryhmään osallistuessa oli mahdollisuus jopa valita, mistä paikasta ruokaa tilattiin. Yhdessä syöminen lievitti jännitystä ja mahdollisti luontevan tutustumisen muihin nuoriin ja yhdessä

työskentelemisen ruokailun jälkeen. Ruoalla oli iso merkitys siihen, että kokemusasiantuntijatoiminta vei mukanaan usean vuoden ajaksi.

”Syömään!” ei siis tarkoita vain sitä, että ruoka on valmis. Se tarkoittaa myös, että ”Ollaan tässä yhdessä, välitän sinusta, kuuntelen mitä haluat minulle kertoa”.

Syökää yhdessä!

Terveisin,

Minna ja Emmi-Juulia

Lähteenä käytetty: Punch, S., Dorrer, N., Emond, R. & McIntosh 2014: Tie nuoren sydämeen.. käy vatsan kautta, Ruoan terapeuttinen merkitys lasten ja nuorten hoidossa. Tammerprint Oy. Tampere

